

Prodajna van Šibenika
na tromjeseč 3 K.
na po godina 6 K.

Prodajna u Šibeniku
sa domaćanstvom lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.

Prijedni broj štovi 6 para.

HRVATSKA RIEČ

IZLAZI SVAKE SUBOTE U ZADRU

ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Pređplate i pisma šalju se
Uredništvu. Nefrankirana se
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
obena pisma, zahvale itd.
tiskaju se po 20 para redak
— ili po pogodbi. —

Bečke želje i nastojanja.

Dakle ipak! Ova naša Dalmacija nije više ona nevoljna, gnjusna, prosjačka, divljačka Dalmacija, nego je ona sada „pokrajina koju treba Austriji sačuvati a s njom gospodarstvo na moru, položaj velevlasti i prve sile na Balkanu“.

To gospodarstvo na moru, taj položaj velevlasti i prve sile na Balkanu ne može Austrija sačuvati gospodarsvenom akcijom, ne, tu se hoće „vladati“ u starom smislu te riječi, tu se hoće da vlada svoju voju trajno nameće, tu u Dalmaciji, toj divljivoj zemlji, tu u blizini Balkana voja vlade nemože ostati bez uspjeha, osobito ako se bunovničke novine budu rovno plemle i prognile, ako se novinare bude „mno-gostućim uplivom vlade“ nastojalo predočiti, da pišu o zajedništvu i o patriotizmu austrijan- skom. Tu u Dalmaciji državna vlast ne smije biti nepristrana i pasivna ni prema novinstvu ni prema sastavu stranaka ni drugim političkim do-godovštinam, jer su tu u Dalmaciji sve sami veleizdajnici koji teže Rimu ili Cetinju, Za-grebu ili Beogradu.

Evo ovako hoće barun Chlumcecki da se Dalmaciju opet osvoji.

Taj barun Chlumcecki to je onaj veoma dobro poznati intrigant dobrovački, to je inače sin staroga Chlumceckoga, koji je jedna od nau-piljivijih ličnosti na bečkom dvoru. Njegov dakle glas nije baš onako bezalcan kao mnogi hoće da prikažu, jer taj glas može i sarno da bude odjek svih želja, svih nastojanja visokih bečkih krugova.

Glas baruna Chlumceckoga je inače silovit, dezoviti, uvredljiv i ako odaje čovjeka naduvena, prazna, uprav neznaicu u svim državno pravnim pitanjima koja vladaju u ovaj monarhiji. Ali uza sve to taj glas je do skrajnosti iskren, bar-barski iskren kao kojeg divljaka.

On priznaje da je u Dalmaciji bilo upo-trebjeno sve što je bilo kadro da se uništi obit, trgovinu, prosvjeta, on priznaje da se ni-ova obećanja čine samo u svrhu da se Dalmaciju na neki način podkupi te da se u njoj ubije narodna svijest i njezine narodne težnje. Ali on se vara a i svi njegovi nadahnitelji s njim ako misli, da bi Dalmacija, uz tu cieniu, htjela služiti orudjem proti ostalim dijelovima našega na-rodna. On se vara također kad misli, da je si-lovita vlada kadra sve to postići, jer barem on koji je bio u ovoj zemlji mogao bi znati, da se je u Dalmaciji i do sada vladalo natražnjački, da se je i do sada prognilo slobodnije ljude i slobodnije novine. O tim vladinim intrigam i o tim prognimama mogla bi se čitla knjiga napi-sati, pa i mi, koji smo mladiji, znamo; ku-amo te vladine blagodati još i danas.

Ali svi ti progniti, sva ta nastojanja nisu još ubila u većem dijelu našeg naroda onu na-ravno čestitost, ni ono naravno pregnuće, koje nas tiska, da pospišimo dan našeg narodnog sjeitiinjenja i narodne slobode. Ne, kad austrijan-ska uprava nije u Dalmaciji dosada uspjela da ubije našo ljudsko dostojanstvo i naša narodna nastojanja, kad ona do sada nije mogla Dalma-ciju pretvoriti u skup divljaka i prosjaka, kad ona nije do sada uništila naš narodni odpor i volju za rad u našem narodu, kad je naš narod znao do sada odoliti i kad je znao do sada preživiti dosadašnje austrijansko upravljanje, to

hoće reći da ga nijedna sila ne može više uni-štiu.

Naš čovjek od svakoga zapušten i uguje-lavan znao je samim svojim naravskim silam, proti svim tuđinskim nastojanjima, sačuvati svoju narodnost i svoje ljudsko dostojanstvo, pa i ako je u blizini Balkana, i ako je pokorao vlasti, i ako je vlast kod nas veoma moćna, opet nije on postao živinčetom, nerazumnim blagom, kako bi se to za stalno bilo dogodilo sa sunarodnjakom gosp. baruna Chlumceckoga, da je živio u okol-nostima u kojima smo mi živili. A to je samo za to što naš čovjek zna trpiti i raditi, što su mu te vrline od vjekova urođjene, pa je on znao preživiti kod i kamo veće kušnje nego mi ih preko baruna Chlumceckoga namjenjuju bečki krugovi.

Te kušnje neće biti ništa novoga, ništa ne očekivanoga, a bile kakogod teške razbit će se one o naše tvrde litice.

Ne kažemo da bečki krugovi neće naći kod nas kukavelja spravnih da im služe, ne ka-žemo da ih kukavelja nema i danas, ne ka-žemo da ih sutra neće biti više, mnogo više, ali opet i jedan pravi otačevnik vriediti će i moći će koliko god svi ti kukavelji skupa, jer, a to neka upamte bečki krugovi, kod nas u Dal-maciji može biti ljudi prodanih ili na prodaju, može biti narodnih izdajca i tuđih plaćenika, ali ti su tako kukavni i prezreni da se ne usu-đuju na javnu radnju, jer su oni kao noćni silmiši kojima treba tmine i u tminu mogu intrigirati, mogu i koga proganjati, zlostavljati, i kazniti, upropastiti ali našu narodnu misao, našu narodnu radnju oni ne mogu ni unanjiti ni spriječiti a kamo li uništiti.

Za nas je monarhija habsburg vaea država sastavljena od nasljednih zemalja i od raznih drugih po pravu samosvojnih kraljevina. Pojam Austrije prestaje ovdje gdje se njezine geogra-fične medje. Preko tih medja dolaze kraljevstva, koja imaju pravo da im vlada kralj habsburški i niko drugi a pogotovo nikakva namkarila.

Medju ta samosvojna kraljevstva spada i kraljevstvo hrvatsko, a tom kraljevstvu spada i Dalmacija i po narodnosti i po pravu i po ugo-vorima i po prisegam Nj. V. današnjeg Vladara. Kad mi dakle tražimo sjedinjenje našeg naroda, kad mi težimo Zagrebu, nije ta težnja veleizdajnička, nije težnja k inozemstvu, nego našoj materij zemlji, našem zakonitom priostolju, našoj zakonitoj kruni, a gosp. barun Chlumcecki, a snjim svi njegovi nadahnitelji pokazuju samo divljaštvo i neznanje kad hoće da spriječe našu zakonita nastojanja. Nego oni kao da su zas-ljepljeni kao i svi državnici austrijanski, koji na svaki način hoće da stvore nekakav meta-fizički patriotizam austrijanski.

Nami je pravo, neka ga stvaraju, pa ma-kar i sredstvima najveće brutalnosti, najvećeg natražojstva, mi im odobravamo, jer napokon sila radja još jačim odporom, još jačom silom. Tih odpornih sila stvorili su oni u monarhiji habsburgovaca mnogo više nego ih mi kao ma-len narod trebamo. Te sile su tolike da je i Dalmacija postala odlučujući faktor velevlasti, te sile su tako napete da će napokon doći brzo dan kad se bude vidio plod njihove dugotrajne napetosti.

Nami se sve čini da će još doći dan kad će ljudi soja bezobzirnih baruna Chlumcečkih i

njihovih drugova zagovarati posve drugu politi-ku od današnje. Oni će u interesu priostolja, ako im je u istinu stalo do veličine i velevlasti monarhije, zagovarati *izjednačenje* onih opričnih sila koje je njihova politika u monarhiji stvorila, a to *izjednačenje* ne može drugačije uzstie-diti nego *uzpostavom historičkih kraljevstva u monarhiji, a u najpreom redu kraljevstva hr-vatskoga*.

Da je kod njih pameti i uvidjavnosti koliko bahatosti, da je kod njih ljubavi monarhije koliko sliopog i streberskog burokratizma, oni bi tu politiku već danas zagovarali i *pravdajali*.

Ali tko je kad doživio da austrijanski dr-žavnici, što pametna na vrijeme nećne? Tko je kad doživio, da su oni kad popustili osim sili i kad nije više na vrijeme?

Eto jedino radi te historičke zaslijepljenosti može još biti u Beču državnik koji misle kao barun Chlumcecki. Paće još više, mi smo uvje-reni, da su oni toliko sliopi, da i ne vide one sile koje smo spomenuli, a nije ni moguće da ih vide, jer oni nemaju ni pojma o narodnim težnjama, koje ne poznaju nikakve zapreke.

Oni će te sile upoznati kad bude kasno, kad se bude tek kajali radi ogromnih šteta ko-je su monarhiji nanijeli njihovim koliko glupim toliko i drzovitim i uvredljivim djelovanjem.

posljednje faze ruske revolucije.

Pod ovim naslovom uvaženi talijanski publi-cista Guglielmo Ferrero osvrće se na znameniti ruski prevrat. Mi njegove nazore, i ako se u kočetom od njega razlazimo, ovdje prenosimo, jer u glavnome, u suštini potvrdjuju sve ono, što smo mi do sada u obće o Rusiji, a napose o ruskoj revoluciji napisali.

„Najvažniji čin u posljednjim ruskim događaj-ima i u zasjedanju toli kratkom, ali i toli burnom, prvog parlamenta sazvana u Rusiji, jest prevelika važnost, koja se je odmah dala agrarnom pitanju. Duma se je pozabavila i velikim političkim i admi-nistrativnim pitanjima, koja muće i uzurjavaju car-stvo, ali tek slučajno, onako na preskok, posie agrarnog pitanja. U jednom parlamentu, u kojemu je bilo toliko predstavnika svih slojeva, koji je bio stvoren ponajviše naporom intelektualnih krugova, podpomaganij događajima, seljaci su, da tako re-čemo, uprav gospodarili. Svi slojevi, svi interesi, sva pitanja uzmakla su pred njima; zlostavljani, prezreni i od svih izsani parijsa samo je kao za čas preuzeo položaj i vlast gospodara.

Ova nagla promjena stvari nije za stalno bila miška zapadnoj sentimentalnosti, opojenoj više ili manje iskrenim duhom demokratizma. Taj slučaj nije teško odgonetnuti; agrarno pitanje sredstvo je, ko-jim revolucija traži da za sebe predbije seljaštvo, koje ne samo da je većina pučanstva, već i većina vojništva. Seljaci slabo shvaćaju slobodu, parlarne- tarne ustanove, reforme demokratskih institucija, zle posljedice autokracije i absolutizma. Siromašni su, mnoge se brzo, moraju da plaćaju mnoge poreze. Kad bi mogli dobiti zemlje uz jeftinu cieniu i muke, poboljšali bi svoje nevoljno stanje. Ovu stvar toli jednostavnu oni nasuprot razmiju dobro i lako.

Ova pojava, u ostalome, nije nova. I Francuzka ju je revolucija upoznala. Poznato je, da su seljaci branili i podpomagali revoluciju na bojnim poljama s osobitom geriljošću, jer im je revolucija bila dala dobra konvanti i plenića i jer ih je bila oslo-bodila mnogobrojnih veksatorskih nameta. — Filosof-ska načela englezke konstitucije i čovječja prava njih su manje zanimala. Francuzka je revolucija dapače tako sjajno poboljšala uprav zato, jer je znala dovesti u sklad najveća idealna pitanja s bezbrojem malih — većinom zakonitih — materijalnih interesa sred-njih i nižih slojeva.

Nego ipak, za francuzke revolucije agrarno pi-tanje nije prevladalo toliko, koliko prieti da prevlada

u ruskoj revoluciji upravo dotle, da zamrsi i odstrani sva druga pitanja.

I u ovome kao da je baš najveća pogibelj za slobodu i revoluciju rusku; ono kao da bezučno ide za tim, da promieni svoju svrhu i svoj značaj. Bilo je nastalo kao prava politička revolucija, koja hoće da ograniči, da strogo odredi i da budno pazi na djelovanje male oligarhije velikih funkcionara, koji se kuste oko'o cara i koji se služe autokracijom, kao najjačim sredstvom upravljanja Rusije. Ono nasuprot ide sada za tim da se prometne u socijalu revoluciju, u kojoj osiromašeni seljaci, preveć teško unaju-ljeni na uzim zemljištima, kušaju dobiti za malo ili za ništa zemljišta velikih posjednika.

Ova programatična promjena mogla bi bit o-pasna za oba pokreta. — Rusko-japanski rat bio je naravno i izmjereni uzrok političke, a ne socijalne revolucije. Taj je rat pokazao, da mala gospodujuća oligarhija nije bila toliko sposobna, da osigura us-pjeh nacionalnoj politici, da uzdrži i poveća moć i ugled carstva kako je to ona tvrdila. Poslie tolikih neuspjeha bila je logičnom posljedicom potreba, da se ograniči i izpita stroga vlast oligarhije koja je po samim činjenicama dokazala da je nesposobna ili ba-rem preveć pruzemata, i tu potrebu priznala je čitla mislonia i inteligentna Rusija. Odatle je potekla po-četna snaga liberalnog pokreta.

Manje se nasuprot razumije s kojeg bi uzroka, iza kako se je petrogradska burokracija u zašao čas uhvatila u koštac s Japanom, veliki posjednici mo-rali više ili manje zakonitim putem biti lišeni svojih zemalja na korist seljaka.

Ova agrarna revolucija ne bi mogla biti nego posljednja i užasnija posljedica velike socijalne re-volucije, koja se je zametnula u porazu i u političkoj borbi od njez nastaloj. Ali na taj način situacija stvorena uslied rata biva ponovo prekovratna, imo-glo bi se desiti, da mnogi, koji su bili u prilog po-litičkoj revoluciji, zatovare nasuprot dogovajje, po kojima je bila potrebna reforma konstitucije, te da budu u prilog autokraciji iz straha pred zapljenama, koje im priete.

Ovaj nenadni upad seljaka u rusku revoluciju mogao bi ili konačno pomoći intrigama i podvigama reakcionarne stranke ili pogoršati i onako već le-zbežnosti, da izazove preokret daleko veći i teži nego li se ikad to predviđjeli dade. Teško ipak da će pospjehisti konstituciju liberalne, parlamentarne vlade po uzoru zapadnih vladavina.

Ruska revolucija potvrdjuje još jednom, ali na drugi način, ono, što je konservativna ruska vlada dokazala u zadnjih trideset godina t. j. veliku sla-bost liberalne opozicije, koja se oslanja na izobrazbe-nu buržoaziju.

Ova je opozicija kroz trideset godina uzalud kušala, da navede ogromni stroj autokratske vlade na put većeg liberalizma. U toj golenjoj raboti iz-gledala je poput mrava, koji hoće da pomakne plag.

Rusko-japanski rat kao da joj je odjednom postotroćio snage, oslabivši opet za toliko autokra-ciju, koja je dotle bila orijska. Al eto netom se je novi red prilika ustanovio, ovaj opoziciji već prieti nadmoć seljačkih masa, nadmoć pitanja, koja su one uniele u parlament.

Liberalna je opozicija ustupila prolaz seljačkim klasama i ovo je veliki događaj zadnjih mjeseca, kojemu je Duma bila ratilom. Posljedice ne će za-kasniti, pa ako se može još gojiti nada, da ne će bit nepovoljne tražbini slobode, ipak je uzaludno prenavljanje, kao da one ne će bit u obće vrlo teške. Konstitucija parlamentarne vlade u Rusiji bijaše već po sebi preteško poduzeće, agrarno pitanje otegoćuje ga baš na užasni način. Običnom, nepromišljenom smjelošću, koju je stranka autokracije dokazala više puta za posljednjeg vjeka, misli ona pomoću agrar-nog pitanja ubiti parlamentarizam i demokratski duh, koji se radja; socijalisti i revolucionarci nasuprot mi-sle pomoću agrarnog pitanja pomaknuti rusku re-voluciju mnogo dalje s one strane ovog raznog i plahog parlamentarizma; kakva su ga željeli liberalci. Što će se izleći iz ovog grdnog sukoba, to nitko ne može da sebi predstavi.

Medjuo anarhija biesni. A bilo bi djatinski pripisati ovo užasno stanje krivnju ljudi ili stranaka. Takove se situacije stvore uslied tako mnogostručnih razloga, da pojedinci ne mogu već ništa priori uče-snome toku događaja. Možda odatle baš i potječe

ona apatija, koju su mnogi promatrači opazili, kako je sve to više rasla u svim slojevima ruskog društva, kako je god više prietila i biesnila kriza i koju su također mnogi pisci opazili za revolucije i u francuzkom društvu. Ima časova, u kojima se ljudi i narodi čute posvema u rukama sudbine. Zato se bez nekog nemira i nemože misliti na to, da će bezbroj stvari i prilika u budućnosti ovisiti o onima mrklim dogadjajima, kojima ne će ravniati ljudski razbor i koji će i nas da se taknu u svojim dalekosežnim odrazajima*.

Svesokolska olimpijada u Zagrebu.

Malo nas još dana dieli od prvog hrvatskog svesokolskog sleta u Zagrebu. Kao da prisluškujemo onome gotovo obćenitome uzhitu, koji svednevice pred tom veličnom zgodom sve to više izpunjuje grudi svih hrvatskih rodoljuba, svih otčebenika onih slavenskih naroda, koji na svome krilu uzgojiše sokolstvo i kao da vidimo zanosnu pripravnost tih tisuća, da se u određene dane nađu u našoj krasnoj prijestolnici, u našem bielom Zagrebu, na velikoj narodnoj slavi, na impozantnoj manifestaciji narodne hrvatske i u obće slavenske duše, koja u Sokolstvu vidi svoju snagu, svoj nakit, svoj ponos, svoj branik.

Ciele gotovo mjeseca u našem i u stranom novinstvu najvećim zanimanjem prate se svu ponakosti, što se odnose na ovaj slet. Sve je predviđeno, sve uređeno, da slavije izpane što veličanstvenije i što uzornije. Radio je to zamjernom prilježnošću toliko i toliko sila, sve se kao natjecalo, samo da se svemu doskoči a nisu izostale ni naše dične zagrebanke. I one su mnogo doprinele, i one se svojski zauzele, da gostima u Zagrebu bude što bolje i ljepše.

To u Zagrebu; — a drugdje, širom ciele domovine hrvatske sve se to zauzimalje, sve se spremala za ovaj veliki narodni blagdan. O duševljenju raste od dana na dan, svak jedva čeka rok, kad će krenuti sa svog praga i doći tu, u srec Hrvatske, k svojoj braći na žarki cjelov i zagrljaj, na obnovljenje onih svetih i iskrenih osjećaja, koji potiču iz jednokrvnosti, iz vjekovnog narodnog supatništva, iz jedinstva domovinskog i narodnog i iz svietli velike i moćne slavenske zajednice.

Idemo dakle u susret danima, koji će u povjesti naroda ostati ubilježeni neizbrisivim slovima.

Svemu tome imamo zahvaliti ideji sokolstva. — Ova ideja svojom uzvišenošću, svojom svetošću, prokričala je brzo sebi put u narod uzprkos svim nevoljam i zaprijetkama, koje su joj na put stajale. Narod ju je ljubljio, ohrabrio, jer je nikla iz njegovog srca, iz njegove duše; on je u njoj našao utjehu, slast, snagu i stalnu nadu u bolju budućnost, upoznao je u njoj prvi, ali i najodlučniji korak, koji smjera na ostvarenje toli nužne narodne organizacije. Sokolstvo je prvi i ujedno temeljni stepen te organizacije, ono joj je predčelo, ono jamstvo za dobar uspjeh.

Promatrano s takvog vida, nije čudno, da je sokolstvo postalo miljenčcem naroda. Uz prilike, u kojima se narod nalazi ono je doduše dosta uznapredovalo, ali je potreba od njega tako velika, da ono mora razviti još više i udomit se svugdje, gdje god hrvatsko srce bije.

S tog pogleda mi pozdravljamo ovaj prvi hrvatski svesokolski slet s najvećom radošću, jer smo podupno uvjereni, da će poslije ovog sleta ljubav i mar za hrvatskim sokolstvom postati jača i djelotvornija po svim hrvatskim zemljama, i da će nam hrvatska sokolska društva nicati nova sve redom svugdje, pa i u manjim našim mjestima, a onima, koja već obstoje, podati će nove snage i pobude, da se još većma ojačaju, da još bolje shvate uzvišenu zadaću sokolstva.

To nam je baš od velike potrebe. Sokolstvo mora u nas svugdje da bude na svom mjestu, da bude podupno i u najmanjem svom članu svjestno onoga, za što je ustanovljeno isvih ovih nada, koje u nj narod postavlja. — Ne

radi se tu samo o dobro dišipliniranoj sokolskoj četi, ne radi se tu o samoj vjestini u gombanju, u natjecanju, u izitanju svoje tjelesne snage i okretnosti, ne radi se tu samo o tome, da za ovu ili onu svečanu prigodu izadje sokolska četa onako za paradu, već se radi u prvome redu za to, da se naroda uzgoji i osjigura stalna narodna vojska, zadahuta nepokolebivim, požrtvovnim rodoljubljem, prožmana osvjeđenjem, da joj je u svim narodnim borbama biti prva na predstraži narodne časti i narodne slobode, prva da u tim borbama za sveti hrvatski barjak žrtvuje sve, pa i svoj život, a sve za dobro i sreću mile domovine.

Takovo je sokolstvo na svom mjestu takva sokolstva nama treba!

U Zagrebu, na 2 i 3 idućeg rujna, naši će Sokoli doći do prigode, da se još jednom uvjere, čemu su stupili u sokolstvo, osjetiti će i sebi na najjači način, koliko je to dično, koliko je ponosno, ali ujedno i koliko je teško biti pravi Sokol. Pritegnuti čarom slave i narodnog odnuevljenja još tjesnije k stozini, oko koje se sva sokolska radnja vrti, oni će postotrućiti u svojim srcima i ljubav i odlučnost za svetu stvar, kojoj se dadose na službu, pa će tako ova nezaboravna svesokolska olimpijada uroditi svetim, blagoslovnim plodom za obće narodno dobro. Vratit će se domu svome i Hrvat i Srbini, i Slovenac i Bugarin, i Čeh, i Poljak, i Rus, i Slovak, al će svaki ponieti u taj svoj dom obnovljeno čuvstvo bratstva, obnovljenu sviet zajedničke moći i snage, a što je najviše obnovljeno, tvrdo uvjerenje, da je ono, što je tek započeto dobro i da ga treba sve jačim silama nastaviti, da sokolstvo naime treba širiti i širiti, dok ne savije svoja gruzda svugdje, gdje god u obće hrvatske i slovenske duša diše, da ga treba svugdje podići do one visine, na kojoj ga zamislise njegovi prvi utemeljitelji i vodje, pa da tako bude ono svagdje prava i nepredobiva narodna vojska.

Kad tako bude, onda ćemo tekar za ono mogućitno dalje narodne patnje i boli, onda ćemo tek moći da spriječimo daljnja narodna poniženja i da se dadeo odlučno na obranu, na osvećenje pretrpljenih nepravda i progovista.

U to ime i s tim nadama, s tim željama idemo radošno u susret slavlju, kojim će dne 2 i 3 rujna odliježati naš bieli Zagreb i koje će daleko i široko odjeknuti po svim krajevima, gdje Hrvat i Slaven žive.

Sokoli hrvatski i slavenski, zdravo!!

Novinarska šeprtljanja.

Od dana, kad je prodrula u javnost vjest, da će Vladar prisustvovati zajedničkim pomorskim i kopnenim vojnim vježbama na Jadranskom moru kod Dubrovnika, izniele su se u raznim našim i stranim novinama svakojake konjekture. Ta okolnost dala je povoda, da se zamršena balkanska politika posmotri sa svih mogućih vidika, pa se došlo do takovih zaključaka, koji tu zamršeno prikazuju u još mutnijoj slici nego li je u obće ona, koju imamo o toj politici. A što je još smiješnije, svak piše tako, kao da su njegovi navodi najvjerođostajni, najbolje pogodjeni, baš kao da se radi o stvari, koja se ima danas sutra riješiti i o kojoj su svi temeljito obavješteni. Mi se u ostalome tome ne čudimo ni najmanje. Ustanovljen je već običaj, da se svaka i najmanja kretanja evropskih vladara dovede u sklad s političkim odnosajima, pa se svakome njihovu pottvanju ili sastanku pripisuje velika važnost. Razumijemo, dakle, zašto se i dolazku austrijskog vladara u Dalmaciju i u Hercegovinu daje sada velika znamenitost. Mjerodavan je običaj, pa se mora o tome pisati, a najviše je zaslužan onaj, koji u natjecanju tog pisanja iznese najuznesajonalnija otkrića.

Mi nasuprot, koji sve stvari, prilike i dogadjaje razsudujemo prirodjenom hladnom razboru, ne vidimo u tome dolazku Vladara ništa drugo, nego prostu običnost. Obavljaju se najne za edničke pomorske i kopnene vojne vježbe, koje su već po sebi znamenit čit s vida viših državnihki pogleda, pa je naravna stvar, što tim vježbama hoće da prisustvuje i vrhovni zapovjednik ciele vojne sile. Ako on tom prigodom obadje i po koji kraj njemu pripadajućih

pokrajina, ako hoće da razgleda neke važne stratezične tačke, ne znamo, je li se u tome baš mora vidjeti težnja, da se Vladar tim na neki način izloži kojekakvim političkim, pače internacionalnim zapletajima, koji se inače uvijek izbjegavaju i koji se sasvim drugoje posmatraju, izpituju i rješavaju.

Tim ne ćemo da kažemo, kako balkanskom pitanju ne dajemo važnosti, pače smo uvjereni, da je ono zamašito i da odlučno zasjeća i u pitanje našeg narodnostnog interesa. Ali smo opet uvjereni, da se ovakove prigode ne izabiru u svrhe rješanja ili izpitavanja kojekakvih pitanja, jer to može samo da ta kovim svrhama preudicira.

Balkansko se pitanje neda tako jednostavno riješiti. To je pitanje malo odaljenije budućnosti. A ako tko, to mi Hrvati ne smijemo biti tako lakomni u kojekakvim konjekturama, što se na to pitanje odnose, jer smo haš mi u tom pitanju najviše zainteresovani. Pošto smo u ovoj monarhiji, pošto smo na takvom položaju, da se bez nas, budemo li samo uvijek svjetstaj svoje uloge, ne će smjeti riješiti balkansko pitanje kako mi dragi, mi se absolutno ne smijemo davati u kojekakva patajanja, već moramo uvijek siskoko i jasno naglasivati svoje naravno pravo, da se preko nas ne smije i ne može ništa u tom pogledu učiniti.

Naša narodna politika ima svoj izvjestni program, preko kojega ne možemo i ne moramo pustiti nikoga, da sudi i odlučuje o nama bez nas, a još manje moramo se povodjati za kojekakvim naklapanjima, koja su u očitom protuslovju s tom našom narodno-političkom diazozošću.

Pustimo dakle Vladara, nek u ni u pregleda vojne vježbe, a držimo se onoga, što nam je zakonitno postulatima narodne naše politike. Neka drugi gataju, a mi moramo uvijek i jedino ići prema stalno određenom cilju.

U tu svrhu radimo složno. Zabacimo svi, koliko nas je god, sve drugotne obzire, koji nas mogu da spriječ u velikoj narodnoj akciji za jedinstvo i slobodu naroda i otadžbine, budimo kompaktna falanga, svjestna svoje zadaće i svoje budućnosti, a onda ćemo biti i faktor, na kojega će se morati računati i preko kojega se ne će riješiti nikakovo pitanje, koje zasjeća u naš život, u naše interese.

Ovoliko smo smatrali shodnim kazati u času, kad svi drugi hoće da takodjer reku svoju. Rekosmo je i mi!

Naše šumarske prilike.

Najtočniji barometar gospodarskog napredka jedne zemlje jesu njezine šume. Ne samo da je šuma neposredno korisna i da sama po sebi sačinjava jaku granu gospodarskog dobitka, dali ona nam koristi i na mnogo drugih načina posredno. Računna se, da zemlja koja hoće da erpi koristi iz šumarstva, mora posjedovati barem 35—40% svog zemljišta obrasla šumom. Gdje ovog nema, tamo vlada siromaštvo, jer nagle promjene vremena ubijaju i neke ostale gospodarske grane, kao što se to često kod nas zbiva, kad zavija velebitna bura, ili nđu povodnje te i krupa potuče ciele predjele. Svega ovoga ne bi bilo i kad bi naša zemlja od Lopara pak do Pelješca bila pošumljena i kad padnjeje nezasično lava nebi bile naše nekad bogate i prostrane šume pretvorile u prostu gelu. — Priznati moramo, da je austrijska vlada u zadnje doba počela nešto nastojati oko pošumljavanja u Dalmaciji. Velimo nešto, jer po statističkim podatcima još i danas je Dalmacija zadnja pokrajina u Austriji u pogledu šuma, jer je u njoj šumsko tlo na niskom stepenu od 16,5%, a oduzme li se od ovog Dubrovnik sa Bokom-kotorskom, tad ovaj postotak biva barem za polovinu manji.

A onda i ovo malo, što Austrija troši za šumarstvo u Dalmaciji, ne daje željena ploda, a tome su razni uzroci, koje bi stali izpitivati sjegurno bi otkrili mnogo toga, što zaista ne bi bacilo najbolje svjetlo na one, kojima je napredak ove gospodarske grane u našoj zemlji povjeren. Dalmacija, po svom klimatičnom položaju i naravi tla, mogla bi biti jedna od naprednijih zemalja u pogledu šumarstva, kad bi se ovoj grani posvetila osobita briga. Nu na žalost mi vidimo, da naše šumarstvo ne napreduje.

Zavrismo li u vladinu statistiku o pošumljenju u Dalmaciji naći ćemo, da ista iznosi 35—40%, ali ovo je samo prosta lužnja, jer pravih šuma u Dalmaciji ima tek 10%, a sve ostalo su niski grmovi od 1—1½ m. visine bez ikakve vrijednosti, jedva da se ubroji kao brst sa koze. Kao što u svemu tako i u šumarstvu vlada hoće da nam zamaže oči, te se dala na nasad borica uzduž puteva i u blizini gradova, dok je zagorske predjele, gdje je šumarstvo i radi drugih gospodarskih grana potrebno, skoro posve zapustilo.

Sve što vlada radi odnosno ove gospodarske grane u zagorskim predjelima može se svaliti na prostu lužnjaju.

Bilo bi i to dobro, kad bi i ova bila uređena, kako Bog zapovieda, ali je i ova uredba na žalost

nikakova, jer tu se namjestaju svakakovi ljudi a ne pazi se, da li su vješti šumarski poslovači i radnici. Kakova je ta služba u čuvanju i gajenju novih šuma u primorskim i u zagorskim krajevima, dostatno nam opisiva u svom izvještaju, jedan visoki vladin činovnik koji doslovno veli: „Nemogu s manje, a da ne istaknem da je stanje šuma u mnogim okolicama, učinilo me na utisak ponešto težak, pošto nisam mogao vidjeti ni traga onog sustavnog rada obrane i pošumljenja, koji bi bio potrebit, da bude u obće uporavljen u današnjim prilikama za obnovljenje šumske površine* I doisto je ovako! Kod nas pri pošumljivanju nema stalna, izvjestna pravca, već se radi po onoj „Ko ni sebi, ni svome“.

Bilo bi stoga željeti, da gospoda šumari rade kako bi malo po malo, ne drakonskim mjerama, već ljubavlju nastojali prebrditi zapreke, koje im stoje na putu, a ovo će pestiči ako pošumljivanje bude slijedilo na temelju točna šumskog katastra ili bolje na temelju dobro shvaćene osnove za težidbu šuma, sastavljenu za pojedine obćine i ustanovljene sporazumna sa zanimanicima. Dadebi se ovako radilo spoznaji će se poljodjelske koristi sa šumarskom i osjegurati će se podpora pučanstva u poduzimanju onih mjera, koje su za pošumljenje naše pokrajine prvi i glavni uvjet, a taj je ljubav naroda i njegovo zanimanje za napredkom šuma.

Pošto pošumljenje svukod, a osobito kod nas, dolazi često u sukob sa poljodjelstvom, to bi se gospoda šumari imali više puta, prije neg li čine onako na laku ruku koji nepromišljeni korak, staviti u dogovor i sa vlastima, kojima je do poljodjelskih interesa dotičnog pučanstva.

Za pošumljenje morala bi vlada povećati svoj doprinos, jer ovo što daje danas to je neznatna svota, dostatna tek za uzdržavanje potrebitog osoblja, koje vrši šumarski nadzor. Nije dosta nadzirati, da ne bude pobrstano, ili odsječeno ono što prirodna sama daje, već se mora pošumljivati i ono, što je golo i gdje voda dere ostanke zemlje.

Nego ipak, i ako u poslu pošumljavanja možemo od vlade tražiti većih svota, to opet ne smijemo od nje čekati naše gospodarstvom uskrusne, a po tom ni pošumljenje naše goleti. Sve to stoji u prvom redu do nas, do naših obćina, do zemlje, do pučanstva. Jer niti same obćine ne mogu preuzeti taj ogroman posao na sebe, a niti pokrajina o sebi, pa ni samo pučanstvo. Tu se hoće utjecaja, složnog nastojanja svih tih čimbenika, i samo tada bit će doskočeno današnjoj zapuštenosti i pomoženo da se dođe do uspjeha za kojim se teži.

Pred kojim desetak godina Krajska na primjer bijaše pustja i gola kao današnja Dalmacija, a ipak je ona danas liepo pošumljena! Kudi okom kreneš ne vidiš našeg šume i zelenila. A do toga nije Krajska došla pomoću vlade same, nego svojim nastojanjem, dobrim pokrajinskim zakonom i domaćim trudom i novcem.

Taj put je i nami otvoren te ni mi valja da se njim upitimo.

Naša domaća vlada, biva naš zemljski odbor morao bi sazvati enquete, svih zanimanih faktora, obćina, pokrajinskog poljodjelskoga vieća, nćenijih šumara i t. d. i tu dobro proučiti pitanje o pošumljenju i onda otvoriti osnovu zakonu o prisilaon pošumljivanju. U tom zakonu bi moralo biti naznačeno koliko koja obćina mora u tu svrhu doprijaštati, a koliko pokrajina, odnosno koliko se zemljišta mora svake godine posumiti. Ta radnja pošumljenja morala bi biti po zakonu nadzirana od strukovno naobrazanih, a dotični radnici plaćeni, i tako sustavno udešena da ne bude na teret pučanstva.

Na taj način, pošumljivanje zapričilo bi se zamuljenje naših voda, posušilo bi se mnogo blatija, zemlja bi postala tuštija, ljudi zdraviji, kiše bi bile redovitije, vjetrovi ne bi mnogo škodili, krupe bi bile posve riedke, žega i suše, koje znadu uništiti sve usjeve, nestalo bi, otvorile bi se pašje i eto, zemlja, koja danas gospodarstveno kuburi, podigla bi se u blagostanju i u zdravlju. S vremenom i iste šume davale bi neizmjerne koristi.

Radi svega toga mislimo, da bi svaki trošak određen za pošumljivanje bio kao da je dan na kamate i da bi svaki rad i nastojanje kao i žrtve koje bi zemlja tomu dopriela, bile okrunjene uspjehom većim nego se može očekivati od bilo kakovih drugih gospodarstvenih ili industrijalnih poduzeca. A zakoni o pošumljivanju, pa bili i najstroži, pretvorili bi se u najveći blagoslov za zemlju i njezino pučanstvo.

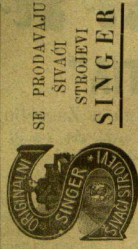
Za ovaj put dosta nam je bilo da smo ovo pitanje potakli. Drugom zgodom više ćemo u na nijedan način ne ćemo pustiti ovo pitanje s dnevnoga reda, dok se ne počme provadjati.

NAŠI DOPISI.

Trogir.

Pod vodstvom gosp. Strekeja, kojemu priznaje svaku časti i poštenje, imali smo ovih dana sruđu, da naša polja obadje potjerenošću od nekoliko golobradih flokseričnih profesorića.

PODRUŽNICA u svim glavnim mjestima.

PO OVOJE ZNAKU RAZPOZNAVATU SE PRODAVAONICE U KOJIMA

DRUŽTVO SINGER

SKLADIŠTAR U ŠIBENIKU

Karlo Bamberger

Glavna ulica — sućičke ličkaru Dalle Feste.

PODRUŽNICA u svim glavnim mjestima.

Ne čitati

samo, već kušati se mor!

davno prokušani medicinski

Steckenpferd Sapun

od ljiļjanova mlika

od BERGMANNA i druga, Drazđjani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od ljiļjanova mlika da se lice oslobodi od smećanih pjegica, da zadobije bijeli tein i njezinu boju

Pređplatne komad 80 para u Drogariji VINKA VUČIĆA, Šibenik.

Societ  anonima per l'itilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia

DIONIĆKA GLAVNICA K 8000.000

Sjedište u TRSTU.

Radnja u ŠIBENIKU.

PREMISSITA

CALCIUM CARBID

KOD KUPNJE 100 KILOGRAMA STOJI Kr. 26 franko Šibenik

netto teĭina (ne brutto za netto)

Novac se šalje unapriod ili uz ponuće Za velike kolićine popust uz pogodbu.

PREDSTAVNIK I SKLADIŠTAR FAUSTO INCHIOSTRI — ŠIBENIK.

VAŽNO ZA DJECU:

Jedan od najboljih načina, da se djeca saćuvaju zdrava, da im se poboljša krv i ojaćaju pluća jest davati im više puta na dan meda, ili sama, ili s kruhom i s mliekom.

Preporuča se i starijima proti nazebam. Čista naravskog meda po 60 novć, klg. moće se dobit samo kod

Vladimira Kulića.

Drogarija Vinka Vućića Šibenik (prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato obskrbljeni dućan raznim ljekovitim narodnjama, predmetima iz gume, svakovrstnim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfuma i predmeta noćdnih za bolesnike.

NAJBOLJI I NAJJEFTIJI SIVACHI STROJEVI "SINGER" NAJNOVIJI SISTEMA.

DOBIVAJU SE SAMO U SKLADISTU SIVACHI STROJEVA "SINGER" IVAN GRIMANI — ŠIBENIK

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

(Centralna u Dubrovniku i Podruĭnica u Zadru)

obavlja sliedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamaćivanja na uloĭnice i blagajnićke doznaćnice, te uz potvrde na tekoni ili na ček raćun.

Prodaje vrijednosne papire i ine vrijednote u pohranu. Preuzima u svrhu naplate mjenica, napunitice i čekove za našu državu i za inostranstvo.

Daje predjumeve na vrijednosne papire, zlatni i srebrni novac i robu.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire i vrijednote, naroćito sve vrste državnih i privatnih srećaka, državnih zaduĭnica, Źeljeznićkih i industrijalnih papira, zaloĭnica prioritetnih obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i inostranstva.

Unosćuje izvunćene srećke, zaduĭnice i dospjele kupone, te nabavlja nove kuponске arke. Provadja osiguranje proti tećajnom gubitku izrićebanih srećaka i zaduĭnica.

Obavlja vinkulacija i devinkulacija svih vrsti vrijednosnih papira, polaće vojnicko-ćimbenice i sve druge jamćevine u vrijednosnim papirima, te provadja konverzije.

Izvršuje isplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.

Eskomptira mjenice, napunitice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese za sva vaćenja. — Obavlja bezplatno reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj dozvoljenih. — Osim toga obavljaće i sve ostale transakcije, koje zasjećaju u bankovnu struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve poćanje obaviesti daje rado usmeno i pismeno.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podruĭnica Šibenik).

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uloĭke u Krunam uz uloĭnićke Listove:

sa ođkazom od 5 dana uz 2 3/4%
" " " 15 " " 3%
" " " 30 " " 4 1/4%

Ploĭke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim

(sterlinam) uz uloĭnićke Listove:

sa ođkazom od 15 dana uz 2%
" " " 30 " " 2 1/2%
" " " 3 " " 3%

NB. Za uloĭne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.od Decembra o. g.; izdaje blagajnićke doznaćnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2%.

Banko-ĭiro i Tekući raćun. Valuta od dana uloĭenja, uz kamatnjak koji će se u-tanoviti; obavlja inkasso mjestnih raćuna, mjenica glasoćih na Trst, Beć, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, "e plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uloĭne knjiĭce na štodnju uz dobit od 3 1/2%.

Otvara tekuće raćune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjestia inostranstva, odrezaka i izrićebanih vrijednosnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznaćnice na Beć, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlshad, Cernoviano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Gorion, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuec, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnoograd (Salzburg), Split, Teplitz, Troppan, Warnsdorf, Bećko-Novomjesto i druge glavne gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tećaju.

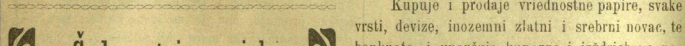
Štovanom obćinstvu preporućujem upotrebljavanje MAGAZINOVE SMREKOVAĆE.

koja okriepљуje Źeludac, razgrijava Źivece, zastavlja proljev i lieći od groznice, tifusa, hujjavice i t. d.

Samo ćista, odlikovana "Smrekovaća"

dobiva se kod distileura

RISTA P. MAGAZINA Šibenik (Dalmacija).

Ćudnovat je uspjeh

koji se postizava uporabom najnovijeg lićila za kose od orahova ekstrakta

Nuisol-a

od Bergmannova i druga u Drazđjanim i Teschen na/L.

jer nadmašuje naravnom bojom, koju daje vlasima i bradi, sve dosadašnje pronalazce.

Dobiva se u staklenkama po K 2.50 u Drogariji VINKA VUĆIĆA, Šibenik

SVOJ K SVOME SVOJ K SVOME JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU

Ćastim se preporućit p. n. obćinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama svoju krasno uređjenu

TVORNICU VOŠTANIH SVIJEĆA

Kod mene se dobit mogu izvrstne, a od mnogih priznate u svim velićinama

-- svijeće od pravog pćelinjeg voska --

kao i finog erķrenog tanjana. Prodajem dobra i svijeću — po zdravlje — korisnu meda Klg. po K 1:20 para.

Kupujem uz dobru cijenu u svim kolićicama Źutog voska. Svaku i najmanju narućbu p. n. mušterija obavljam najspretnije, kao i, uz najpovoljnije uvjete.

S većeštvanjem VLADIMIR KULIĆ Šibenik (Dalmacija) glavna ulica

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIJEĆA U ŠIBENIKU

Jedina hrvatska tvornica voštanih svijeću u Šibeniku

Jedina hrvatska tvornica voštanih svijeću u Šibeniku

Izdaje Kreditne listove sva na mjestia Monarhije i inozemstva.

Bavi se kupnjom i prodajom deviza, valuta i javnih papira.

Otvara kredite uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predjumeve na vrijednosne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamćevinu za carine skladišta Kontiranja (Confirungs-Lager).

Preuzimanje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruĭa najveću garanciju proti kojoj mu drago pagibelji provala i vatre i kojoj je posećena osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednosni papiri, zlato, srebro i dragocinosti, uz poradne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguruje vrijednote proti gubitcima Źrićebanja.

BANCA COMMERCIALE TRIESTINA.

JOSIP CADEL

optićar-sprećjalista

ZADAR.

Zakleti procjenitelj za Dalmaciju.

Razpoloĭe bogatom zbirkom optićnih predmeta, obavlja narućbe i spram ljećnićkog propisa.

Prima narućbe tablica od kovine i od pocakljena Źeljeza bunl koje velićine i boje.

U Šibeniku uzorke tablica drĭi gosp. N. Roman, koji takodjer prima narućbe.

JADRANSKA BANKA

u Trstu

Bankovne prostorije u ulici Nicol  Macchiavelli, br. 26.

zapoćela je svoje poslovanje, te obavlja sve bankovne i mjenićne poslove.

eskomptuje mjenice, daje predjumeve na vrijednosne papire, kao i na robu lećeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote, i umovuje kupovne i izdrićebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavnija trĭišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukreavanja.

Prima novac na štodnićke knjiĭce u tekući i giro raćun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrĭe i najsavjestinije uz vrlo umjerene uvjete.

Posređuje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniće uvjete.

